

EEN MENSENLEVEN GEWIJD AAN DE MALACOLOGIE

Het is een voorrecht enkele mededelingen te mogen doen over het leven en werken van een groot malacoloog, de heer John L. Staid-Staadt. Deze zeer bescheiden geleerde, geboren in 1886 is van origine een Engelsman. Na het voltooien van zijn studie werkte hij jaren in het British Museum (Natural History) te Londen. Toen hij daar als jong assistent verbonden was aan de afdeling Mollusca kwam hij in aanraking met al de beroemde collecties, waaraan Londen zo rijk is. Het was hier, dat de solide grondslag gelegd werd voor zijn latere wetenschappelijke arbeid. Reeds als kleine jongen was Staadt begonnen met het verzamelen van de schelpen van weekdieren. Na de eerste wereldoorlog kwam hij definitief naar Frankrijk, waar zijn vader te Reims gevestigd was. Zelf woont hij daar nog steeds in hetzelfde oude huis aan de Rue Clovis, onder de schaduw van de beroemde kathedraal. De nu 80-jarige bekommert zich echter weinig om deze "grandeur", de liefde voor de studie van de weekdieren heeft hem echter nooit verlaten. Zijn briljante geest huist in een lichaam dat niet meer sterk is; niettemin staat hij bijna elke dag op om 6 uur 's morgens en werkt hij vrijwel onafgebroken tot 10 uur 's avonds. Door een val, enkele jaren geleden, kwam hij in het ziekenhuis terecht; later openbaarde zich een ernstige nierkwaal, waaraan hij nog steeds lijdend is. Sedert 4 jaren heeft Staadt zijn huis niet meer verlaten; hij verklaart overigens daar geen enkele behoefte aan te hebben.

Wat Staadt als zijn levenswerk tot stand heeft gebracht, grenst aan het ongelooflijke; men moet het met eigen ogen hebben aanschouwd om de geweldige omvang ervan te kunnen beseffen. Tot zijn domein te worden toegelaten is een privilege. Zonder zelf veel grote reizen te hebben gemaakt (I never could find the time) bracht hij zelf een privé wereldcollectie bijeen van meer dan 35.000 soorten land-, zee- en zoetwaterschelpen, uit alle landen, zowel recent als fossiel. Wat dit laatste betreft, beperkt hij zich evenwel tot het tertiair. Van de meeste soorten heeft hij meerdere exemplaren en vrijwel alles is in de meest uitmuntende conditie.

Zijn bibliotheek telt ruim 500 wetenschappelijke werken; alle standaardboeken op malacologisch gebied zijn in zijn bezit; hij besteedde aan zijn collecties gedurende 60 jaar bijna al zijn inkomen. Talrijk zijn de systematische studies van zijn hand. Men vindt ze voornamelijk in het Britse "Journal of Conchology". Hij leest en schrijft zonder moeite in de meeste Westerse talen (The more languages you know, the easier you learn a new one). Zijn jongste boek is in het Spaans en werd geschreven in samenwerking met dr. Farres Malian. Het bevat een stratigrafische studie van de omgeving van Vich (Spanje) en Staadt zelf beschrijft er een aantal nova species in. Hoeveel nieuwe soorten hij heeft benoemd kan hij niet zeggen, hij heeft ze nooit geteld; zijn laatste boek geeft er 14 en hij is intussen al weer aan een ander boek in het Spaans bezig.

Staadt werkt helemaal alleen; hij heeft, behalve een verre neef in Engeland, geen familie meer en doet ook zelf zijn huishouding, sedert zijn echtgenote 30 jaar geleden is overleden. Trouwens zijn huishouden heeft weinig om het lijf, hij is een buitengewoon sober man, die alleen vreugde aan zijn studie beleeft. Voor een paar zaken is hij echter afhankelijk van de hulp van zijn Franse huisgenoten, die een deel van zijn woning bewonen. Deze hebben van zijn wetenschappelijke arbeid geen begrip en zien het wellicht als een soort excentriciteit (!). Zijn contacten met het Natuurhistorisch Museum te Parijs zijn goed doch slechts sporadisch; hij heeft zijn vrijheid verkozen boven een vaste aanstelling, waardoor hij, volgens zijn zeggen, een "administrateur" zou zijn geworden. Zijn enorme collectie

heeft hij echter wel aan Parijs gelegateerd. In zijn huis is hij allesbehalve ingericht om bezoekers te ontvangen, trouwens behalve zijn weinige vertrouwde vrienden ontvangt hij geen mens. Zijn enige zorg is, dat hij het vele werk, dat hij nog voor ogen heeft, niet zal kunnen afmaken (Scientific work is time-consuming, I've got for 20 more years work to do).

Met de grootste zorg en nauwkeurigheid rangschikt hij zijn collectie en verzorgt hij de handgeschreven etiketten. Deze zijn van lichtblauw carton met witte inkt prachtig leesbaar "getekend". En in elk van de vele kabinetten, waarmee zijn kamers vol staan, vindt men het opschrift met de bestemming van de collectie. Er is vrijwel geen hoekje in zijn woning, dat niet vol staat met boeken of schelpen, met verpakkingsmateriaal of ruilobjecten. Hele zendingen staan te wachten totdat ze aan de beurt zijn voor bewerking, niets wordt overhaast ingesorteerd. Het vertoeven in deze omgeving is als een verblijf in een andere wereld. Het materiaal dat deze harde werker in de loop van zijn leven heeft verzameld, is zo fraai als men slechts zelden te zien krijgt.

Het is niet te verwonderen dat het voor iemand als Staadt bijna niet mogelijk is om nieuwe soorten te bemachtigen. Hijzelf zegt: een 50-tal jaren geleden was het veel makkelijker om aan goede schelpen te komen. Toen had je overal vele verzamelaars, die verlangend waren hun kennis van de mollusken te vergroten door onderlinge uitwisseling van materiaal. Er waren toen ook nog de grote handelaars, zoals Sowerby, Fulton in Londen; H. Rolle in Berlijn, P. Geret in Parijs; P. Pallary in Oran; Hirase in Japan; Webb, Ward, Burch in USA . . . Van dezen heb ik vele specimina gekocht. Verder heb ik door ruilingen met B. le Tomlin, Col A.J. Peile, Cossmann, Dautzenberg, prof. Sacco, Monterosato, dr. Del Prete, von Troll, Oppenheim en met vele buitenlandse musea interessante series schelpen verkregen.

Het doel van Staadt's verzameling is drie-voudig:

1. De geologische oorsprong van de recente soorten.
2. Hun geografische verspreiding.
3. Hun taxonomie, dat is de onderverdeling in klassen, orden, familia, etc.

Wat hij het meest betreurt is het vrijwel verdwenen zijn van personen, die zich helemaal willen toeleggen op de studie van de natuurlijke historie; tegenwoordig in de drukte van het moderne leven schijnt alle neiging tot rustige en geconcentreerde studie te zijn verdwenen; vooral de jeugd lijkt wel betoverd te zijn door heftige beroeringen en door spectaculaire ondernemingen, zoals sport, reizen en ruimtevaart . . . Wanneer een enkeling nog belangstelling toont voor de schelpen, dan is dat vaak alleen maar om de schoonheid en de afmetingen van bepaalde exemplaren, maar zonder diepere belangstelling voor de studie van het hele dier. Zonder enige wetenschappelijke literatuur en zonder bepaalde orde brengen zij een aantal soorten bijeen, gewoonlijk grote en decoratieve, van de geslachten *Volute*, *Cypraea*, *Conus* of *Murex*, die overigens gemakkelijk verkrijgbaar zijn in de schelpenwinkels of bazars van bad- en havenplaatsen. Die schelpen doen het wel mooi op de schoorsteenmantel of in een glazen kast, maar ze zijn van geen wetenschappelijke waarde, deze soorten zijn al lang bekend en de oude auteurs hebben ze reeds beschreven . . . Het zijn juist de vele minuscule variëteiten die een menigte verschillende typen bevatten die nog nauwelijks bestudeerd en waarvan er vele tot heden nog onbeschreven zijn . . .

John L. Staaid-Staadt is nog dagelijks aan de arbeid. De grote vreugde die de studie van de schelpen hem heeft geschonken vermindert niet, hij zou nog zo graag de enkele hiaten in zijn levenswerk aanvullen. Veel geluk zou het hem geven wanneer hij in contact kon komen met diegenen, die ontbrekende soorten met hem willen ruilen. In het bijzonder gaat het om:

- A. Land-variëteiten
- B. Kleine mariene soorten, behorende tot de geslachten *Triphora*, *Turbonilla*, *Odostomia*, *Rissoina*, *Marginella*, *Niso*, *Turridae* (*Drillia*, *Mangelia*, *Daphnella*, *Cythera*, etc.) *Cancellaria*, *Pisania*, *Phos*, *Typhis*, etc.
- C. Tertiaire fossielen.

Ieder aanbod, vergezeld van een lijst van de beschikbare soorten, wordt door hem prompt beantwoord; duizenden soorten heeft hij beschikbaar als ruilmateriaal en hij is daar niet zuinig mee; met bepaalde wensen houdt hij altijd rekening.

Deze mededelingen over een zo vooraanstaand particulier verzamelaar zijn niet alleen een beroep om medewerking, ze zijn in de eerste plaats een hulde, ontstaan uit bewondering voor deze bescheiden, eenzame werker van de malacologische wetenschap.

Ontvangen november 1966 (Red.)

D.A. Visker